

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie
Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Postbus 75331
1070 AH Amsterdam
020 6200690
info@nvve.nl
www.nvve.nl

Op 31 maart 2022 vergadert uw commissie over Dementiezorg/Langer Thuis/Palliatieve zorg/PGB/Wijkverpleging/Wmo. In de aanloop naar dit debat willen wij uw aandacht vragen voor een onderwerp dat - nog - niet op de agenda staat: de resultaten van het onderzoek naar de stijging van palliatieve sedatie in de stervensfase.

Achtergrond

Het aantal palliatieve sedaties heeft het afgelopen decennium een grote vlucht genomen. Uit de sterfgevallenonderzoeken van 2005, 2010, 2015 volgt dat er sprake is van een stijging van de toepassing van palliatieve sedatie bij 8,2% van alle overlijdens in 2005 naar 18,3% in 2015 in Nederland. In 2018 zou dit percentage inmiddels al zijn opgelopen tot boven de 22¹. Deze stijging is opvallend, zeker als er in aanmerking wordt genomen dat de bevolkingssamenstelling in deze periode niet ingrijpend gewijzigd¹ en het aantal overlijdens door euthanasie in deze periode zeer beperkt¹.

Onderzoek

Met de minister was en is de NVVE van mening dat het belangrijk is dat er onderzoek gedaan wordt naar de oorzaken achter de stijging.

In de brief van 24 juni 2019 (kenmerk 29509 Nr. 72) geeft de minister aan dat er een onderzoek loopt naar de oorzaken achter de stijging. Ook maakt hij in deze brief melding van de eerste bevindingen.

Uit het eerste deel van het onderzoek komt naar voren dat de toename van palliatieve sedatie bij alle groepen patiënten plaatsvindt, maar dat er een relatief sterke stijging waar te nemen valt bij de door de huisarts begeleide patiënten. Meer in het bijzonder bij de groep oudere patiënten en patiënten met kanker.

In de brief van 10 februari 2021 bericht de minister dat het kwalitatieve deel van het onderzoek enkele maanden vertraging heeft opgelopen. Het ging daarbij om diepte-interviews onder artsen en andere hulpverleners, met nabestaanden en patiënten. De looptijd van het project lijkt inmiddels ruim verstreken. De resultaten van dit onderzoek zijn nog niet met de Tweede Kamer gedeeld.

Standpunt NVVE: Palliatieve sedatie mag geen sluiproute voor euthanasie worden!

De NVVE vindt dat mensen binnen de grenzen van de wet (en voor zover het lot dat toelaat) vrij moeten kunnen bepalen wanneer, waar en hoe ze overlijden. Die keuze kan een natuurlijk stervensproces betreffen, een proces met medische ingrepen (bijvoorbeeld palliatieve sedatie), maar het kan ook een zelfgekozen levenseinde zijn, zoals middels euthanasie of hulp bij zelfdoding of een zorgvuldige zelfdoding. Goede voorlichting en een weloverwogen keuze zijn daarbij van onmisbaar belang.

De toename van het aantal palliatieve sedaties in de periode tussen 2005 en 2015 kan voor een deel verklaard worden door positieve ontwikkelingen. Er is in het afgelopen decennium meer aandacht gekomen voor palliatieve zorg en voor het verlichten van pijn op het sterfbed. Bovendien past de

---

¹ Brief d.d 24 juni 2019 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport met het nummer: 29509 Nr 72.

toename van het aantal palliatieve sedaties binnen de trend dat Nederlanders hun levenseinde steeds meer zelf willen regisseren.

Echter naast deze goede ontwikkelingen bereiken ons ook berichten die aanleiding tot grote bezorgdheid geven.

Van een aantal van onze leden vernemen wij dat het gesprek van de arts met een patiënt met een euthanasiewens over palliatieve sedatie gaat. Ook komt het nog steeds voor dat onze leden na het gesprek met de arts verwachten dat hun arts euthanasie zal gaan verlenen, terwijl de arts palliatieve sedatie voor ogen heeft. Deze niet overeenstemmende verwachtingen leiden in de praktijk geregeld tot verwarring, onvrede en soms ook boosheid, zeker in het geval dat de palliatieve sedatie niet tijdig met de patiënt en diens naasten besproken is.

Sinds de Hoge Raad uitspraak deed in de zaak Arendsⁱⁱⁱ en het OM een strikter toezicht hanteert, is de angst onder artsen voor vervolging na euthanasie toegenomen. Wij krijgen mee dat artsen terughoudender zijn in het verlenen van euthanasie. Wij vragen ons af of en in welke mate de dreiging van vervolging een rol speelt bij de keus voor palliatieve sedatie in situaties waarin de arts geconfronteerd wordt met een euthanasieverzoek. De NVVE is van mening dat palliatieve sedatie geen sluiproute voor euthanasie mag worden. Goede voorlichting en een vrije keuze zijn volgens de NVVE onlosmakelijk verbonden met waardig sterven.

De NVVE constateert dat de overheid prioriteit geeft aan goede palliatieve zorg en verwacht en hoopt dat de onderzoeksresultaten die kunnen bijdragen aan een optimale zorgpraktijk spoedig hun weg naar de Kamer vinden en met de professionals in het veld gedeeld worden.

Vragen aan de leden van de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

1. Het vermoeden bestaat dat de forse stijging die gemeten is in de jaren 2005, 2010 en 2015 zich ook in de jaren daarna tot en met 2022 heeft doorgezet. Cijfers ontbreken evenwel.

Kunt u de minister vragen of hij uw commissie inzicht kan geven in de ontwikkelingen van de cijfers met betrekking tot het aantal keren dat palliatieve sedatie per jaar plaatsvindt? Is er nog steeds sprake van een sterke stijging? En als dit het geval is, hoe beoordeelt de minister deze stijging?

2. De NVVE vindt het belangrijk dat de bevindingen uit dit onderzoek ruim en openbaar gedeeld worden.

Kunt u de minister vragen of hij de bevindingen van dit onderzoek op korte termijn, in elk geval voor het algemeen overleg Medische Ethiek en orgaandonatie, met de Tweede Kamer en de professionals in het veld wil delen?

Meer informatie

Heeft u vragen naar aanleiding van bovenstaande punten, dan kunt u contact opnemen met:

- Fransien van ter Beek, voorzitter Raad van Bestuur, f.vanterbeek@nvve.nl, 06-44149820
- Claudia Compier, beleidsmedewerker belangenbehartiging, c.compier@nvve.nl, 020- 6200690

ⁱ <https://www.sfk.nl/publicaties/PW/2018/toename-palliatieve-sedatie-in-thuissituatie-bedraagt-5#:~:text=Het%20aantal%20mensen%20dat%20in,verdubbeling%20van%20dat%20aandeel%20plaatsgevonden.>

ⁱⁱ Betreft een stijging van ongeveer 5% in 2005 tot 8% in 2015. Bron: Ontwikkelingen in het aantal euthanasiegevallen en achterliggende factoren 2019 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT.

ⁱⁱⁱ Arrest Hoge Raad: [ECLI:NL:HR:2020:712](https://www.eclinet.nl/HR/2020/712)